

Dekličja žalost.

Ah, kot plahi metulj
zbežal moj mili je ...
lepi čas je minul,
pusto mi v sili je —

Oj, dekličji obraz,
oj, cvetličji duh,
posuši naj vas
ta moj vražji napuh!

Kak me gledal je
brez besedi ...
ah, kaj povedal je
tiho z očmi ...!

Potlej odšel je
kot lep spomin,
zdaj čakam
in plakam,
od tuge molčim.

Gozd.

Tako tih in otožen,
tam gozd stoji,
kot vojniki razoróžen
temno váse strmí.

Ne šumi več, ne zgrinja
pod solncem hladu —
tak pod Krnom spominja
kralj v nevzbudnem se snu.

Ah, po vetru po vodi
moja radost je šla ...
tak pusto kot v prirodi
večerna meglà.

Kot tam v krčmi obpotni,
ki vsa prazna molčí,
in popotnik samotni
čaka v njej do noči.

Sören Kierkegaard = Vojeslav Molè:

Aforizmi.

Kaj je pesnik? Nesrečen človek, ki skriva globoke bolečine v svojem srcu, ki pa so mu ustnice tako ustvarjene, da se glasita vzdih in krik, kadar se prelivata čeznje, kakor lepa glasba. Godi se mu kakor tistim zlosrečnikom, katere so v Falarisovem biku polagoma trpinčili z rahlim ognjem; njih kriki niso mogli prestrašiti tirana, kadar so dosegali njegova ušesa, — zanj so zveneli kakor sladka glasba. — In ljudje se gnjetejo okrog pesnika in mu pravijo: le spet zapoj — to se pravi, nove bolečine naj trpinčijo tvojo dušo, tvoje ustnice pa naj ostanejo takšne, kakršne so bile poprej; kajti krik bi nas samo vznemirjal, glasba pa je prijetna. In pristopajo recenzenti in pravijo: tako je prav, tako naj bo po pravilih estetike. Razume pa se seveda, da je recenzent sam za las podoben pesniku, samo da nima v srcu bolečin in da nima glasbe na ustnicah. Glej, zato bi bil jaz rajši svinjski pastir

na Amagerbro in bi me razumele svinje — kakor pa pesnik in bi me krivo razumeli ljudje.

Najrajši se razgovarjam z otroci; ker o njih se vendarle lahko upa, da bodo nemara nekoč razumna bitja; toda oni, ki so že — moj Bog!

Starost realizira sanje mladosti: to se vidi pri Swiftu; v mladosti je zgradil blaznico, v starosti je sam šel vanjo.

Zato je «Aladdin» tako krepilen, ker ima to delo genijalno, otroško drznost v najnepremišljenejših željah. Koliko je pač ljudi v našem času, ki se res upajo želeti, ki se upajo hrepeneti, ki se upajo nagovoriti prirodo s: «prosim, prosim!» pridnega otroka ali pa z besnostjo izgubljenega individija? Koliko je pač ljudi, ki čutijo, koliko se v našem času govorici o tem, da je človek ustvarjen po božji podobi, in imajo pri tem resničen poveljujoč glas? Ali ne stojimo tukaj mi vsi kakor Nureddin in se klanjamo in praskamo, boječ se, da ne bi zahtevali preveč ali premalo? Ali se ne ponižuje stopnjema vsaka velikopotezna zahteva do bolehavega razmišljanja o jazu, od tega, da zahtevamo, do tega, da zahtevamo od sebe samih, k čemer nas pač vzgajajo in vadijo.

Zdi se mi, da imam pogum dvomiti o vsem; zdi se mi, da imam pogum boriti se z vsem; nimam pa poguma karkoli spoznati; nimam poguma karkoli imeti. Večina ljudi se pritožuje, da je svet tako prozaičen, da se v življenju ne godi tako, kakor v romanu, v katerem je priložnost vedno tako ugodna; jaz pa se pritožujem, da v življenju ni tako, kakor v romanu, v katerem ima človek trdosrčne očete in se mora boriti s škrti in maliki in mora osvobajati začarane princese. Kaj so takšni sovražniki vsi skupaj v primeri z bledimi, brezkrvnimi, trdoživimi, ponočnimi strahovi, s katerimi se bojujem jaz in ki jim jaz sam dajem življenje in bitje.

Moje opazovanje življenja je čisto nezmiselno. Mnenja sem, da mi je zloben duh nataknil na nos naočnike, katerih prvo steklo v ogromnem merilu povečuje, drugo steklo pa v istem merilu pomanjšuje.

Jaz za življenje sploh nimam dovolj potrpljenja. Ne morem videti, kako trava raste, toda če tega ne morem, se mi pa tega sploh noče gledati. Moji nazori so hipna opazovanja «potujočega sholasta», ki dirja v največji naglici skozi življenje. Pravijo, da Bog nasiti želodec prej kot oči; jaz tega ne morem opaziti: moje oči so vsega site in naveličane in vendar sem lačen.

Rezultat mojega življenja postaja popoln nič, eno razpoloženje, ena sama barva. Moj rezultat postaja podoben sliki onega slikarja, ki je moral narisati prehod Judov skozi Rdeče morje in je zato preslikal celo steno z rdečo barvo ter izjavil, da so Judje že šli na drugo stran, Egipčani pa so utonili.

Zgodilo se je v nekem gledališču, da so kulise začele goreti. Nastopil je pajac, da sporoči to občinstvu. Mislili so, da je to duhovitost in so ploskali; pajac se je zahvalil; in vsklikali so še veliko bolj. Tako, se mi zdi, bo poginil svet med splošnim vriskanjem duhovitih glav, ki mislijo, da je to dovtip.

Kakor se je v pravljici dogodilo Parmenisku, ki je v trofoniški jami izgubil lastnost smejati se, toda se mu je spet vrnila na Delosu, ko je zagledal brezoblični čok, razstavljen kot podoba boginje Leto, tako se je zgodilo tudi meni. Ko sem bil jako mlad, sem v trofoniški jami pozabil smejati se; ko sem postal starejši in sem odprl oko in opazoval resničnost, sem se zasmel in se od tistega časa nisem nehal smejati. Videl sem, da je pomen življenja v tem: pridobiti si vsakdanji kruh, njegov cilj pa: postati justični svetnik; da je bogata radost ljubezni dobiti premožno dekle; da je blaženost prijateljstva pomagati drug drugemu v denarnih zadregah; da je modrost to, kar večina smatra za takšno; da je navdušenje: imeti govor; da je pogum v tem: upati si biti kaznovan z globo 10 goldinarjev; da je prisrčnost v tem: reči dober tek po kosilu; da je strah božji, hoditi enkrat na leto k obhajilu. To sem videl in sem se smejal.

Solnce sije tako lepo in živahno v mojo sobo; v sosednji sobi je okno odprto; na ulici je vse tiho, nedeljsko popoldne je; slišim

razločno škrjančka, ki gostoli zunaj pred oknom v enem iz sosednjih vrtov, zunaj pred oknom, tam, kjer stanuje lepo dekle; daleč stran iz oddaljene ulice slišim, kako kliče mož, ki prodaja rakovice; zrak je tako topel in vendar je vse mesto kakor izumrlo. — Tu se spomnim svoje mladosti in svoje prve ljubezni — ko sem hrepenel; sedaj hrepenim samo še po svojem prvem hrepenenju. Kaj je mladost? Sanje. Kaj je ljubezen? Vsebina sanj.

(Sören Kierkegaard, rojen 1813., umrl 1855., danski mislec, značilen za celo nordijsko psihiko, brez katerega nam ostaje nerazumljiva duševnost vodilnih genijev skandinavskih narodov, je pri nas znan komaj po imenu. Njegov razvoj je preživel tri glavne faze: estetiško in etiško ter se je slednjič izkristaliziral v versko. Misli, podane tukaj v prevodu, so vzete iz njegovih «Diapsalmata», ki zrcalijo prvo, estetiško fazo. Prevajal sem po antologiji: Sören Kierkegaard, Udvalg og inledning — ved Carl Koch. Köbenhavn-Kristiania 1908.)

Mirko Pretnar:

Odhajajoči.

Vsa sem pota zemeljska prepregel,
pticam vsem polet v nebo prestregel:
nisem našel misli, ki bi dal jo
ti v spomin v neznano temno daljo.

Najgrenkejša, kar jih v meni kljuje,
ta zaman besede pričakuje:
da je sneg, naj mi skopni v poletju,
da je kamen, naj se skriva v cvetju.

Ivan Zorec:

Ljubice tri.

⟨Konec.⟩

3. Ona.

Bog, ki je dober, moder in usmiljen, je videl moj pozni kes in me je imel rad in mi je ob določeni uri dodelil naenkrat in za vselej vso srečo, pripravljeno zame. — Ali dolgo nisem videl sreče; nisem je videl, ker so mi oči medlele mimo nje v zmote in čudne sanje. — In vendar: Bog mi je dal ljubico. Bila mi je boginja življenja, boginja luči, boginja ljubezni; — življenja, luči, ljubezni.

Ampak še zdaj mi je, kakor da je bilo vse en sam dolg sen . . .

Kod in kam ste se nosile, nore sanje moje nespametne mladosti? Pokaj ste koprnele do zvezd, dokler ste brodile po močvari . . . ?